

GYŐR SZAB. KIR. VÁROS
ÖNÁLLÓ
FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLÁJÁNAK
ELSŐ
JELENTÉSE.

1897—98. ISKOLAI ÉV.

KÖZLI:

MATAVOVSZKY BÉLA
IGAZGATÓ.

GYŐR, 1898.

»PANNONIA«-KÖNYVNYOMDA NYOMÁSA.

I.

A győri felső kereskedelmi iskola keletkezésének és első életévének története.

A közgazdasági élet föllendülése adott életet a kereskedelmi iskoláknak, melyek mindenha és mindenütt legmostohább gyermekei voltak a kultúra gondozóinak. Európa-szerte testületek, társulatok áldozatkészsége állította vagy segítette felállítani azokat; az állam erre hivatott tényezőinek kezdeményezése vajmi kevés ilyen iskolának adott létet; de hazánkban megint mindenütt megadta nekik az illő erkölcsi, sőt a viszonyok által megengedett anyagi támogatást is.

Magyarország legvirágzóbb kereskedelmi iskolái is társadalmi uton keletkeztek és a társadalom áldozatkészsége hordta össze anyagi szükségleteik bázisát.

És ez a legfényesebb bizonyítéka ezen iskolák szükségességének, mert a köz áldozatkészsége csak ott nyilatkozik meg, a hol a reális élet követeli azt ki; de ez egyszersmind garanciája az illető intézmény virágzásának is, mert a mit a szükség létesített, az magában hordja a siker csiráját!

Ha hazánk kereskedelmi iskoláit e szempontból nézzük, azt fogjuk látni, hogy a fejlődésre képes és fejlődés útján haladó intézetek mind a közszükség érzetéből nőttek ki.

Az állam erre illetékes kormányzási ága szintén létesített, tán a szükségesnél több iskolát is, de ezek legnagyobb része a polgári iskola mentsvára akart lenni és ezért elhelyezésük nem a szükségkövetelte alkalmas helyeken történt, hanem ott, a hol a viszonyok polgári, de nem kereskedelmi iskolát kívántak és ezért, csekély kivétellel, az idegen klimát megszokni nem képes növényzet csenevész vegetálását mutatják.

Nekünk megnyugvás, hogy tudjuk, hogy a győri felső kereskedelmi iskola is a való élet talajából nőtt ki, a szükség létesítette; az a szükség, melynek nyomán impozáns módon nyilatkozott meg

társulatok és egyesek áldozatkészsége; mely ébren tartotta lelkes és alkotásra hivatott férfiak lankadatlan buzgóságát, és tettekre sarkallta városunknak a modern kultúra fejlődése iránt ép érzékű és érdekében áldozatoktól vissza nem rettenő vezetőségét.

A győri felső kereskedelmi iskola létesítésére irányuló törekvések régiebb keletűek és már a 80-as években általános óhajtként ment át a köztudatban annak szükségessége. Ennek a szükségességnek felismerője, a közóhajtnak megvalósítója a *győri Kereskedelmi és Iparkamara* lett, melynek érdemdus elnöke: csanaki *Jerfy* Antal, a kezdeményezésnek odakölcsönzött tekintélyével, titkára: *Száva*y Gyula, kezdeményező agilitásával, tettere buzdító energiájával, letéteményesei lettek az iskola megteremtésére irányult törekvéseknek.

Ez a sokszor hangoztatott közszükség magánvállalkozást is csábított a terv megvalósítására, de már az akkor kész ideák nem akarták e nagyfontosságú kulturális intézmény létesítését a nemritkán kétesértékű magánvállalkozás kezére adni.

Ezen ügyben a kereskedelemügyi m. kir. ministerium is kikerlte a kamara véleményét, mely 1893. július 18-án tartott rendes közgyűlésén vitatta meg a dolgot és határozatba foglalt véleményét a következőkben adta meg:

„A kamara azon véleményben van, hogy Győrött egy kereskedelmi középiskola rég érzett szükségét volna hivatva kielégíteni. Két népes középiskola csak szorongva és korlátozott mérvben képes falai közé fogadni a tanuló ifjúságot, mely a városból s a Győrhöz vonzódó széleskörű vidékről az életviszonyok által rég megszokottá tett és legcélszerűbbnek ismert uton ide sereglik. A kamara területén levő nagyobb városok: Komárom, Pápa, Veszprém, Esztergom, Tata s részben a kerületen kívül esők is biztos kontingensét szolgáltatnák egy győri kereskedelmi akadémia mindenkoron számításba vehető közönségének s Győr, mint felső Dunántulnak ipari és kereskedelmi élet tekintetében mondhatni fővárosa kiválólag alkalmas arra, hogy falai közt a kereskedelmi pálya gyakorlati útjára készülő ifjúság az iskolán kívül is magába szívja azt a levegőt, melynek lelket tápláló ereje egészségesen kiegészíti az iskolai tanítás elméleteit. Kereskedelmi és iparvállalatainak különfélesége és sokasága, forgalmas életének élénksége kész példákat szolgáltat a tanulókönyvek fejezetei-

hez, a két főváros közt vasuti és vízi utak góczán levő szerencsés és kellemes elhelyezése könnyű módot nyújt egyébként is minden ismeret megszerzéséhez.)

Tudatában e helyzetnek már maga a kamara is kifejezte figyelmét egy kereskedelmi középiskola létesítésének ügyére s midőn ezt tette nem mulaszthatta el tőle megvárható körültekintéssel mérlegelni a kereskedelmi szakoktatás országos viszonyaiból levonható tapasztalatokat s megkülönböztetést tenni az ily iskolák alapjaira nézve. Hivatkozhatik a kamara e tekintetben 1891. évi jelentésére, melynek 63. lapján e tárgyban a következők foglaltatnak.

„Épen az ügygyel való tapasztalati ismerkedés arról győzte meg a kamarát, hogy magánkereskedelmi iskola, melyben középiskolai tanárok óradíjjal tanítanak, avagy polgári iskolával kapcsolatos kereskedelmi középiskola — csak egygyel szaporítaná számát azon intézeteknek, melyek feladatuknak alig felelhetnek meg s csak önkéntes jelölteknek és egyébbb érettségi bizonyítványra törekvőknek képezik menedékhelyét.“

A kamarának még ez elmúlt évben kifejezett ezen álláspontja csak megerősítést nyert a folyó évben megtartott azon congresszus megállapodásaiban, mely a kereskedelmi szakoktatás kérdésében tanácskozott s tanácskozása eredményeit emlékirat alakjában úgy a kereskedelemügyi, mint a közoktatásügyi Minister urhoz felterjesztette.

Teljesen osztja a kamara a ministeri leirat abbeli felfogását, hogy a kereskedelmi iskolák számának szaporítása legalább a mai viszonyok közt s ez iskolák mai száma mellett nem lehet indokolt, sőt e tekintetben az előrebocsájtottak alapján ezt az alkalmat is felhasználja a kamara s kérelmezi a minister urnál: méltóztassék odahatni, hogy a fölös számban „kereskedelmi középiskola“ nevezettel fennálló intézetek közül azok, melyek hivatásuknak meg nem felelhetnek, megszüntetessenek, mert ha a ma létező harminczhárom ily iskola helyett az ország megfelelő városaiban csak tizenöt jól szervezett önálló kereskedelmi középiskola (akadémia) fog fennállhatni, ez a szám ebben a minőségben az igényeket tökéletesen ki fogja elégíteni s nem kételkedik a kamara, hogy e tizenöt kereskedelmi iskola egyikének a helyzet kínálta előnyök s az elhatározást tevő kormányférfiak bölcsesége Győrt teszi székhelyévé.

Ebből folyólag kívánatosnak tartja a kamara, hogy a míg a mai helyzet gyökeres orvoslása be nem következik, magánvállalkozók kereskedelmi iskola alapítására engedélyt különös méltánylást érdemlő indokok nélkül általában ne nyerjenek.

Ily elvi felfogás mellett, bármennyire óhajtaná is a kamara, hogy székhelyén, Győrött a régi óhajnak s tényleges szükségletnek megfelelőleg kereskedelmi középiskola létesüljön, — a pozsonyi, soproni, székesfehérvári kereskedelmi akadémiák körzeti szomszédságában egy ily magánvállalkozás alatt levő intézetnek sem erkölcsi tekintélyét, sem anyagi alapját nem látja kellőkép biztosítottnak s attól tart, hogy az esetleg kudarcot valló kezdeményezés a később jobb alapon történhető tervezésnek is csak kárára válik.

Azon kérelemmel fordul tehát a kamara a kereskedelmi és ez uton a közoktatásügyi m. kir. minister urhoz, hogy folyamodó tanár ur kérelmével elutasítsassék s azon nagybecsű jóakaratot és nem nélkülözhető pártfogást, melyet egy kereskedelmi középiskola megalapítása igényel, méltóztassanak akkorra fentartani, a midőn majd a legszükségesebb anyagi alapok megvetésével arra alkalmas erkölcsi czég alatt módjában lesz magának a kamarának a győri kereskedelmi akadémia létesítése iránt előterjesztést tenni.

E sorok elég beszédesek és a viszonyokat igen jól ismerő kezdeményezők érett tervének hiralói!

És e terv nőtt, mert érdekében eredményes, általános sympathiáktól támogatott mozgalom indult meg. Legelsőnek kopogtat be és erkölcsi közösségének hatalmas anyagi hátterét is megadja a „Győri I-ső Takarékpénztár“, mely 1894. decz. 19-én, ötven éves fennállásának ünneplésekor tartott jubilaris közgyűlésén, a Győrött létesítendő felső kereskedelmi iskola alapjára, páratlan áldozatkészséggel 10000 frtot ajánl meg.

Ezen országos tekintélyű pénzintézet, nagylelkű adományával, fényes tanuságot tett a culturalis célokért való lelkesedéséről és intencióiról leghivebben úgy számolunk be, ha igazgatóságának ezen ügyre vonatkozó javaslatát szószerint is ideiktatjuk:

„Már a folyó évi rendes közgyűlésen jeleztük, hogy intézetünk 50 éves fennállásának évfordulója közeledvén, azt annak nagysága és tekintélyéhez mérten megünnepelni kívánatosnak és szükségesnek tartjuk.

Ezen nevezetes ünnepség emlékezetessé tétele céljából alig lehetne üdvösebb intézkedést a t. közgyűlésnek javasolnunk, egy a kereskedelmi érdekeket előmozdító szakiskola felállítására teendő alapítványnál. Városunk, mely mindég nevezetes kereskedelmi góczpont gyanánt szerepelt, mindezideig nélkülözni kénytelen a kereskedelmi szakiskolát, a kereskedelmi szellem fejlesztésére irányuló e nevezetes tényezőt, ennek következtében a kevésbé vagyonos szülők gyermekeinek nincs megadva a lehetőség a kereskedelmi szaktudományok rendszeres elsajátítására. Ezen hiányt pótlendő, a város, a megye, de a távolabb eső vidékek érdekeire való tekintettel is indítványozzuk, miszerint határozza el a t. közgyűlés, hogy a takarékpénztár 50 éves fennállásának jubileuma ünnepén, ezen alkalom megörökítésére, 10000 frtos alapítványt tesz egy Győrött felállítandó kereskedelmi akadémia alapjára, mely iskolát, magánosok kizárásával, az állam, illetőleg Győr szab. kir. város, vagy Győrvármegye, vagy a győri kereskedelmi és iparkamara, vagy maga a győri első takarékpénztár létesíti.

Az indítvány sorsát már előre jeleztük!

A takarékpénztár ezen elhatározását a keresk. és iparkamara 1895. jan. 22-én történt közgyűlésén veszi nagy lelkesedéssel tudomásul és kezdeményezésének erkölcsi súlyát anyagiakkal is támogatja, elhatározván, hogy évenként nagyobb összeget, abban az évben pedig 1000 frtot ad a Győrött létesítendő kereskedelmi akadémia alapjára.

1895. július 30-án tartott közgyűlésén arról számol be a kamara elnöksége, hogy

„megkereséseket intézett Győr szab. kir. város és Győrvármegye törvényhatóságaihoz, a Győrött főügynökségekkel bíró biztosító társulatokhoz, a győri és győrvidéki pénzügyintézetekhez, kereskedelmi társulatokhoz, részvény-társaságokhoz és nagyobb iparvállalatokhoz, melyekben a Győrött létesítendő kereskedelmi akadémia felállításának szükségét hangsúlyozza, tudomására hozza az elnökség a megkeresetteknek, hogy a „Győri I-ső Takarékpénztár“ e célra 10000 frtos alapítványt tett s hogy a kamara a szakoktatási célokra előirányzott költségvetési összegből évenként egy nagyobb összeget fordít ugyanezen célra s már ez évben is 1000 frtot elkülönített arra, felkéri tehát az elnökség az érintetteket arra, hogy

a felvetett kérdést venné pártfogásába s az alaptőke gyarapítására szánt összegre vonatkozó határozatáról értesitse a kamarát.

Végül megjegyzi a titkár, hogy az elnökség ezenkívül egyeseket is meg fog keresni és adakozásra felhívni.

Fleischmann Mihály beltag különösen a személyes közbenjárásától vár eredményt, mert tudja, hogy többen szívesen áldoznak majd e célra, ha ez iránt felhivatnak. A közgyűlés az előadó javaslatához képest, következőleg határoz:

A közgyűlés helyeslőleg tudomásul veszi az elnökség tevékenységét s az ügynek további nyilvántartása végett, esetleg a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium előtt leendő képviseltetésére bizottságot küld ki, utasítván ezt, hogy Győr szab. kir. város, a vármegye és a többi alapító tényezők kiküldötteivel összhangban minden lehetőt kövessenek el a gyors siker elérése érdekében. E bizottság tagjaivá a közgyűlés *Jerfy* Antal kamarai elnököt, *Weidmann* Adolf és *Schlichter* Lajos alelnököket és *Szávay* Gyula titkárt választja meg s határozatáról Győr szab. kir. város és Győrvármegye törvényhatóságait értesíti.

A kamara így megindított mozgalmának csakhamar fényes eredménye lett, mert a társadalom nem vonta meg támogatását a jó ügytől és munificens bőkezűséggel mozditja elő annak sikerét.

Ámde a szavaknál mind meggyőzőbben beszél a tett és ezért ide írjuk, követendő például az utódoknak, hálás megemlékezésül magunknak, azok neveit kik adományaikkal intézetünk létesülését oly hathatósan elősegítették:

Füszerkereskedők egyesületének tagjai	2552	frt.
Győri légszeszvilágítási r.-társaság	1500	„
Schreiber Ignác	1000	„
Győri vízvezetéki r.-társaság	1000	„
Kohn Adolf és társa	700	„
Stirling Tóbiás	500	„
Weidmann Adolf	500	„
Wolf Joel és fiai	500	„
Ifj. Nirnsee Ferencz	500	„
Lamberger Gyula	500	„
Deutsch Sándor	500	„
Pfeiffer László	500	„
Kuffler Benő	500	„

Átvitel: 10752 frt.

	Áthozat : 10752 frt.
Keppich Illés	500 „
Győri olajgyár (Meller I. és társai	300 „
Schlesinger Hermann fiai	300 „
Hilbert Ferencz	300 „
Kohn S. B.	250 „
Jankovits Ferencz	250 „
Bischitz Dávidné	200 „
Fleischmann Mihály	150 „
Weninger Antal	150 „
Weisz Samu	100 „
Fischer Károly	100 „
	Összesen : 13.352 frt.

Igy róttá össze a közjöért való lelkesedés, akaratlan is tiszteletet kérve önzetlenségének, azt az alapot, melyet városunknak a kultura érdekei iránt nem kevésbé fogékony közönsége és közoktatási kormányzatunk fenkölt lelkü vezetője később betetőzött.

Időközben á „A Győri Kereskedelmi Alkalmazottak Betegségélyző- és Önképző-Egylete“ feloszlott és 1896. márczius hó 31-én tartott, eziránt határozó gyűlésében azt végezte, hogy az egylet vagyona „melyet őrzés végett már korábban átszolgáltatót a védnök kereskedelmi és iparkamarának, neki végkép adassék át oly kérelemmel mégis, hogy a tek. kamara egy a kereskedelmi szakképzés fejlesztésére hivatott győri intézmény létesülését mozdítsa elő.“

A nemes szellemü és nagylelkü határozatnak tiszta megértéséhez azt is szükséges tudnunk, hogy ennek az egyletnek is *Jerfy* Antal volt az elnöke és *Szávay* Gyula a titkára.

Igy már most, részint a megindított gyűjtésből, részint az előbbieket szerint felajánlott egyleti vagyonból, 22634 frt 52 kr. gyűlt egybe, mely összegből a kamara 20000 frtot felajánlott a létesülő iskola alapjához „kötelezvéen egyszersmind magát arra, hogy költségelőirányzatában mindaddig, mig az iskola igényli, 1000 frt fenntartási hozzájárulást elkülönít s az iskola számára biztosít, oly feltételekhez kötvén mégis ajánlatát, hogy az intézetet akár Győr szab. kir. város, akár az állam legkésőbb 1899-ik év végéig megnyitja s az intézet kormányzásában ugy a kamara, mint az adakozók képviselői megfelelő hatáskört nyerjenek.“

Már ekkor azonban nem egyedül a kamara tartotta kezében a győri felső kereskedelmi iskola létesítésének szálait, hanem Győr

szab. kir. város tanácsánál is érdemleges megfontolás tárgyát képezte az ügy, különösen pedig lelket adott az ide jutott törekvéseknek a város polgármestere: *Zechmeister* Károly kir. tanácsos.

A tanács hamar állást foglalt e kérdésben és, az ügy fontosságához mérten, már 1895. okt. 12-én pártoló javaslattal terjesztette a közgyűlés elé a keresk. kamara kezdeményező felhívását.

A törvényhatósági bizottságnak az említett napon tartott közgyűlése 198. sz. a. hozott határozatával, a tanács javaslatához képest,

„egy kereskedelmi felsőbb iskolának (akadémia) Győrött leendő felállítását kereskedelmi érdekeink által indokoltnak, kívánatosnak mondja ki, a kezdeményezést örömmel üdvözli; a már eddig jelentkezett nagylelkű alapítóknak, úgy az évi segélyt megajánló kamarának elismerő köszönetét nyilvánítja, végül az ügynek teljes elintézésével a tanácsot bizta meg.“

Az ügy visszakerült tehát a tanácsnak már is beigazolt jóindulatához, mely a város polgármesterének elnöklete alatt, *Szőcs* Árpád városi tanácsos, *Francsics* Norbert főgymn. igazgató, *dr. Kautz* Gusztáv kir. tanácsos, ny. jogakadémiai igazgató, *Lamberger* Gyula kereskedő, *dr. Németh* Antal tank. főigazgató, *Stumpf* Dózsa a „Győri Lloyd“ titkára, *Tauber* Károly ügyvéd, *Wottitz* Károly ügyvéd, városi képviselőkől álló bizottságot küldte ki, hogy a keresk. kamarának már korábban kiküldött elnökével, két alelnökével és titkárával a felső kereskedelmi iskola létesítésének ügyét megtárgyalja és eziránt javaslatot tegyen.

E bizottság üléseit 1896. május 19-én kezdte meg és első sorban azon elvi álláspontra helyezkedett, hogy az iskola fenntartója a város legyen. Elhatározta azt is, hogy javaslatába belefoglalja a kereskedő tanoncziskolának a felső kereskedelmi iskolával való egyesítését. Mielőtt azonban a bizottság az iskola felállításának részletes tárgyalásába bele ment volna, egy szakértőt kívánt meghallgatni és e jelentés összeállítójának jutott az a szerencse, hogy ilyen értelemben a tárgyalásokon résztvehetett. A május 19-én megkezdett tárgyalások még annak a hónapnak 23. napján folytatva lettek és ekkor a bizottság az iskola létesítésének összes függő kérdéseire nézve határozott véleményt formált magának és erről szóló jelentését 1897. márczius 29-én a következőkben terjesztette be a tanácshoz:

„Tudvalevő dolog, hogy egy felsőbb kereskedelmi iskola létesítése és fentartása városunk kereskedő és iparos osztályának régi

vágyát képezi s hogy a vágy mielőbb testet is ölthessen, a győri I-ső takarékpénztár az intézet céljaira 10,000 frtot, a győri keresk. és iparkamara pedig 20,000 frtot nemes áldozatkészséggel felajánlottak, sőt az utóbbi testület az intézet létesítése esetén évi 1000 frt átalány fizetésre is kötelezte magát, kikötvén azonban, hogy az intézet 1899. év végeig megnyitandó. Ennyi áldozatkészséggel szemben, nézetünk szerint, a város nem zárkozhatik el az elől, hogy az intézetet anyagilag támogassa, azonban mint az alábbi számításból látható lesz, habár a város ezen remélhető áldozatkészségét jelentékeny összeggel igénybe vettük is, mégis, tekintettel ugyancsak az alábbi számításokból látható jelentékeny kiadási tételekre, az intézetet csak úgy véljük létesíthetőnek, ha az állam az intézet első évében 1500 frt, második évében 3000, a harmadik és azontúli években pedig évenként legalább 4000 frt segélylyel a fenntartáshoz hozzájárul. A fentieken kívül az intézet bevételeit képeznék a beiratkozási és tandíjak, továbbá a városi segély, kiadásait pedig az igazgató és a tanári kar és szolgaszemélyzet fizetése, az óradíjak, az alsófoku kereskedelmi iskola fentartása, dologi kiadások és a nyugdíj-járulék.

A helyiség kérdését úgy véljük legczélszerűbben megoldhatni, ha az intézet céljaira egy megfelelő épület emeltetik, melynek helyéül az ide /. alatt mellékelt vázrajzon feltüntetett s ugynevezett ezredes ház mellett fekvő városi telket szemeltük ki, melyből az intézet céljaira szolgáló 262 □-öl nagyságu s ugyancsak a mellékelt vázrajzon látható részt ingyen átengedni s azon az intézet céljaira szükséges épületet a vázrajzon felsorolt helyiségekkel megépíttetni javasoljuk.

Hozzávetőleges számítás szerint a létesítési költségek a következők lennének:

Építés	40,000 frt.
Felszerelés	3,000 „
Összesen	43,000 frt,

melynek fedezetéül szolgálna a takarékpénztár és a kamara által felajánlott összesen 30,000 frt. A 13,000 frt hiány egy része az előbb említett 30,000 frt időközi kamataiból s a még befolyható adományokból, a fennmaradó fedezetlen összeg pedig a városi házi pénztár által volna pótlendő.

Megjegyezzük, hogy számításainknál úgy a kiadási, mint a

bevételi tételeknél a meghallgatott kiváló tanférfiak véleményét tekintettük irányadóul s különösen az igazgató és a tanári kar talán kissé magasnak tetsző fizetéseinél azon elvet tartottuk szem előtt, hogy a létesítendő intézet csak úgy virágozhat és működése csak úgy lesz áldásos, ha tanári kara kiváló jó erőkből áll. Ugyanazért az igazgató és tanárok fizetésén felül felvettük még az államnál érvényben levő ötödéves működési pótlékot is, melyre nézve kimondandónak véljük, hogy rendszerint az illető igazgató vagy tanár belépése napjától számítandó 5 quinquenniumon át, minden betöltött öt év után a nyugdíjba is beszámítandó 100—100 frt fizetés-emelést jelent, azonban az első szervezkedésnél méltányossági tekinteteből, egyes kiváló tanárokre nézve azon kivétel volna teendő, hogy a belépéskor folyamatban levő quinquenniummai és már betöltött évei beszámíttatnának.

A létesítendő iskola, mint városi tanintézet a törvényhatósági bizottság egise és főfelügyelete alatt állana, a közvetlen felügyelet azonban egy kereskedelmi iskolai gondnokságra volna bízandó, mely a polgármester vagy helyettesének elnöklete alatt a törvényhatósági bizottság 4, a ker. keresk. és iparkamara 3, a győri első takarékpénztár 1 kiküldöttjéből és az intézeti igazgatóból alakulna. A kiküldöttek véleményezési és szavazati, az igazgató azonban csak véleményezési joggal birna.

A gondnokság hatásköre, melybe különösen az intézet gazdasági ügyei, a tandíjak megállapítása, a tanárok választása és az intézet beléletének ellenőrzése tartoznék, külön szabályzatban volna megállapítandó.

Tekintetes Tanács! A fentiekben röviden vázoltuk azon módokat, melyekkel a felső keresk. iskola létesíthető s röviden ismételve a városra háruló terheket, azon eredményre jutunk, hogy az ingyen telken és az építési költségek fedezetlen részén felül a város a legkedvezőbb esetben is az I-ső évfolyamban 890 frttal, a II. évfolyamban 1230 frttal, a III-ik és következő évfolyamokban pedig 2320 frttal lesz kénytelen az intézetet segélyezni akkor, ha az állam a bevételek közé felvett 1500, 3000 és illetőleg 4000 frtos segélyt megadja. Kétségtelen az, hogy ezen újabb teher az annyi oldalról igénybevett városi pénztárt jelentékenyen meg fogja terhelni, mégis tekintettel arra, hogy az ifjuság neveltetése s különösen a kereskedelem és ipar terén való képeztetése kell, hogy egy művelt város közönségének szent kötelességét képezze, de azért is, mert nézetünk szerint ezen költségek dúsan fognak ka-

matozni az által, hogy a kereskedelmi és ipari pályára lépő ifjainknak meg lesz adva a lehetőség, hogy szülővárosuk falai között szerezhetik meg a pályájukon való boldoguláshoz szükséges előképzettséget, ennél fogva véleményünkkel oda konkludálunk, méltóztassék javaslatba hozni a tek. Közgyűlésnek:

Hogy ezen jelentésünkben számításba vett állami segély megadásának feltétele alatt egy felsőbb keresk. iskola létesítése elvben elhatározottassék, ezen iskola céljaira az állam anyagi támogatása feliratban kérelmeztesse s ezen felirat egy megválasztandó küldöttség által a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minister ur őnagyméltóságának átadassék.

E javaslat sorsa fölött, tanács előterjesztése folytán, a törvényhatósági bizottság 1897. április 23-án tartott közgyűlésén következőleg határozott:

„Tekintettel a felsőbb kereskedelmi iskola létesítése ügyében kiküldött bizottságnak a pénzügyi bizottság által is támogatott jelentésében felsorolt indokokra, a közgyűlés a tanács, mint állandó választmány javaslatához egész terjedelmében hozzájárult és ehhez képest, a számításba vett 1500., 3000., ill. 4000 frtnyi államsegély megadásának feltétele mellett, egy felsőbb kereskedelmi iskola létesítését elvileg elhatározza s az államsegélynek a vallás- és közoktatásügyi minister ur őnagyméltóságánál leendő kieszközlésére és a felsőbb kereskedelmi iskolának lehetőleg még a folyó 1897-ik évben leendő fokozatos megnyitását küldöttségileg átnyújtandó feliratban kérelmezi. A küldöttség vezetésére főispán ur ő méltósága, az abban való részvételre pedig a kereskedelmi iskola ügyében kiküldött bizottság tagjai kéretnek fel.“

A küldöttség gyors resolútióval lát a feladat megvalósításához és már 1897. május 27-én tisztelgett közoktatási kormányzatunk fenkölt lelkű vezetője előtt, a ki készséggel megígéri erkölcsi és anyagi támogatását, sőt örömet fejezi ki a kezdeményezés fölött.

A győri felső kereskedelmi iskola kezdeményezésének energiája a kivitelben is jellemzetes és kimagasló jelenség marad! Igazolja ezt az is, hogy iskolánk ügye a törvényhatósági bizottság 1898. június 3-án tartott ülésében újból szerepel és ekkor teszi meg a város polgármestere arról szóló jelentését, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister Ur ő Nagyméltósága a kereskedelmi iskola létesítéséhez kérelmezett államsegélyt kilátásba helyezte.

A törvényhatósági bizottság, Minister Ur ő Nagyméltóságának tanusított jóindulatába és a magas helyről jött ígéretbe vetett rendületlen bizalommal, most már határozott formát ad az iskola létesítésének és 130 sz. a. hozott határozatával kimondja:

hogy a létesítendő felsőbb kereskedelmi iskola, mint városi intézet a törvényhatósági bizottság felügyelete alatt álljon, a közvetlen felügyeletet és intézkedéseket azonban a felsőbb kereskedelmi iskolai gondnokság gyakorolja, mely a polgármester vagy helyettesének elnöklete alatt a törvényhatósági bizottság 4, a kereskedelmi és iparkamara 3, a győri I-ső takarékpénztár 1 küldöttjéből és az intézet igazgatójából álljon.

Kimondja továbbá, hogy a gondnokság hatáskörébe különösen az intézet gazdasági ügyei, a tandíjak és tanárok fizetésének megállapítása, a tanárok választása és az intézet beléletének ellenőrzése tartoznak.

Tekintve pedig, hogy az alsófoku kereskedelmi iskola a felállítandó kereskedelmi felsőbb iskolával kapcsolatos leendő, az alsóbb foku kereskedelmi iskolai bizottság ezennel megszűntnek mondatik ki s annak hatásköre a szervezendő felsőbb kereskedelmi iskolai gondnokságra ruháztatik.

Az ekként szervezendő felsőbb kereskedelmi iskolai gondnokságba a város részéről dr. *Kautz* Gusztáv, dr. *Németh* Antal, *Lenner* Emil és *Szávay* Gyula bizottsági tagok választatnak meg, a győri kereskedelmi és iparkamara s a győri I. takarékpénztár pedig kiküldöttjeiknek megválasztása és bejelentése iránt megkerestetnek.

Végül utasítatik a kiküldött bizottság, hogy hatásköréről külön szabályzatot dolgozzon ki s azt tárgyalás végett a közgyűléshez mielőbb terjessze be.

Igy vált határozattá, az illetékes tényezők összemunkálása, ügyszeretete által, a győri felső kereskedelmi iskola felállítása, melynek sorsa most már a szervezett Gondnokság kezébe volt letéve. A Gondnokság késedelem nélkül hozzálátott teendőihez és 1897. június 5-én alakult meg, akkor tartván első érdemleges ülését, melyen, *Zechmeister* Károly kir. tanácsos, polgármester elnöklése alatt, jelen voltak a törvényhatósági bizottság képviselőiben:

Dr. Kautz Gusztáv kir. tanácsos, ny. jogakadémiai igazgató;
Lenner Emil, áll. főreáliskolai igazgató;

Dr. bejczy Németh Antal kir. tanácsos, tankerületi főigazgató ;
Szávay Gyula keresk. és iparkamarai titkár.

A „Kerületi Kereskedelmi és Iparkamara“ képviselői :

Csanaki Jerfy Antal keresk. tanácsos, keresk. és iparkamarai elnök ;

Weidman Adolf keresk. tanácsos, keresk. és iparkamarai alelnök ;

Schlichter Lajos építész, keresk. és iparkamarai alelnök.

„A Győri I. Takarékpénztár“ részéről :

Peregi Mihály, takarékpénztári aligazgató.

Az így megalakult Gondnokság, miután eljárásának és ügykezelésének leglényegesebb pontjaira nézve határozott, az igazgatói állást töltötte be és „tekintve az állás bizalmi voltát, *Matavovszky* Béla soproni kereskedelmi akadémiai tanárt egyhangulag megválasztotta.“ Megállapítván egyidejűleg, hogy az igazgató egyuttal a kereskedő tanoncziskolának is igazgatója és kötelessége a szervezési munkálatokat már f. évi július hóban megkezdeni, a Gondnokságot működésében támogatni, az intézetet az eddig kiadott ministeri rendeletek, valamint a Gondnokság által alkotandó szabályzat értelmében vezetni.

A Gondnokság ezután szapora egymásutánban tartja üléseit és kiterjeszti figyelmét mind arra, a mit az intézet megnyitása, létének biztosítása megkíván.

A Gondnokság második ülését 1897. június 18-án tartotta, melyen e jelentés szerkesztője is, mint megválasztott igazgató részt vett, előadván azokat az elveket, melyek szerint az intézetet vezetni óhajtja. Ez az ülés foglalkozott a megnyitandó alsó osztály tantervével, különösen abban a kapcsolatban, hogy az adandó órák ellátása miként történjék, mert a tanári testület szervezésétől a Gondnokság 1897/98. iskolai évre nézve eltekintett, mert czélszerűségi indító okok, különösen pedig a súlyosan érezhető tanárhiány azt az óvatosságot javasolták, hogy az első évben bejáró tanárok lássák el a tanítást.

Ezen az alapon megalkotott tanári testületünk tagjainak névsorát l. a 39. lapon. Nem csekély gondot okozott az intézet ideiglenes, de a mellett czélszerű elhelyezésének kérdése ; az erre és pedig ugyanezen ülésből kiküldött bizottságnak sikerült a kérdést az adott viszonyok között elég czélszerűen megoldani, amennyiben kibérelte a Bástya-utca 36 sz. a. fekvő, Ehler Antal birtokát képező ház földszintjének egy részét, a hol kellő átalakítás után, egy 52

m² alapterületű tanteremmel és a legszükségesebb mellékhelyiségekkel rendelkezett az intézet.

Majd az intézet megnyitásának alaki követelményei iránt intézkedik a Gondnokság és megteszi szükséges jelentéseit a közoktatásügyi kormányhoz, kéri a nyilvánossági jogot és lépéseket tesz az igazgató, illetőleg a szervezendő tanári testület nyujdíj ügyének az országos nyugdíj-intézet kötelékében való biztosítására, mely intézet az 1894. XXVII. t.-cz. rendelkezései szerint az állami tanárok ellátásával egyenlő módon gondoskodik az iskola alkalmazottjairól.

Gondoskodás történik, a tételenként megállapított költségvetés keretében, az iskolának szükséges felszerelési tárgyairól és mind annak biztosításáról a mi az iskolai év rendes és rendes időben való megnyitására szükséges.

E közben megérkezett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister Ur ő Nagyméltóságának 1898. aug. 15-én 44759 sz. a. kelt rendelete, melynek idetartozó része következőleg szól :

„F. évi ápril hó 23-án tartott rendkívüli közgyűléséből 63 sz. a. tett fölterjesztésére vonatkozólag értesitem a város közönségét, hogy a győri I-ső takarékpénztár, a győri keresk. és iparkamara, valamint Győr szab. kir. város hozzájárulásával létesítendő felső kereskedelmi iskola felállítását és a jövő 1897/8. tanév kezdetével leendő megnyitását, a kereskedelemügyi m. kir. minister ur hozzájárulásával, jóváhagyó tudomásul veszem és amennyiben a pénzügyi kormányzat, illetőleg a törvényhozás hozzá járul, ezen iskola részére a jövő év folyamán 1500 frt államsegélyt fogok engedélyezni.“

A Gondnokság további üléseiben a normalis mederbe terelt ügymenetből folyó teendőket látja el, de eközben nagy fontosságú és az iskola jövőjére messze kiható intézkedéseket is tesz.

Igy 1897. deczember 1-én tartott ülésében foglalkozik az intézetnek emelendő épület kérdésével és beható tárgyalás alá veszi Odor István városi főmérnök vonaltervezetét és felhívja a mérnöki hivatalt, hogy a tárgyalás menete alapján a részletes építési tervet és a költségelőirányzatot mielőbb készítse el.

Ez az ülés foglalkozik a Gondnoksági szabályzattal is és azt, az elnök által beterjesztett javaslat szerint, el is fogadja és jóváhagyás végett a közgyűlés elé terjeszti.

1898. január 19-én tartott ülésében elhatározza a Gondnokság, hogy az 1898/9. iskolai év kezdetével betöltendő két rendes tanári állásra pályázatot hirdet, és az egyik tanszékre modern philológiából, a másikra pedig a könyvvitelből és a vele rokontárgyakból képesített okleveles tanárt választ meg.

A pályázat márczius derekán lett kiírva és április 20-án járt le.

A két állásra 14 pályázó jelentkezett, kik közül a Gondnokság, 1898. április 26-án megtartott ülésében, dr. *Nogrády* Jenő, a francia és magyar nyelvre képesített okl. középiskolai tanárt és *Kemény* Ignác, a könyvvitelből, keresk. levelezésből és a keresk. ismeretekből keresk. iskolai szaktanárságra képesített okleveles tanárt választotta meg, természetszerű föltevésével annak, hogy a felső osztály megnyitásának idejére megfelelően, de legalább is a Szervezet által megkívánt számban szaporítani fogja a rendes tanárok számát.

Időközben a városi mérnöki hivatal is elkészült az építési tervekkel, úgy, hogy az 1898. április 16-án tartott ülés már véglegesen határozhatott ez ügyben is, oly értelemben, hogy az Odor István városi főmérnök szakavatott kezére valló tervet egészében és részeiben, a költségelőírányzattal egyetemben, elfogadta és jóváhagyás végett az a közgyűlés elé terjesztette.

Az 1898. április 28-án megtartott közgyűlés, az építési tervre és költségvetésre nézve, a Gondnoksággal egyértelműleg határozott és ezzel az intézetnek emelendő épület is a megvalósulás stádiumába jutott.

Az épületre nézve megjegyezzük, hogy az a Fácán-utca meghosszabbításában, 30 m. hosszú, keletre néző utcái fronttal fog megépülni. Az első kapavágást azonnal megteesszük, mihelyt a felülbírálás és jóváhagyás végett beterjesztett tervek az illető minis-teriumoktól vissza érkeznek, úgy tervezvén a kivitelt, hogy a felső osztály megnyitásakor intézetünk már saját épületét foglalhassa el.

Magát az épületet röviden azzal jellemezhetjük, hogy külseje a szemnek tetszetős, belseje pedig a modern iskolai higiénia és didaktika követelményeinek mindenkép megfelelő lesz.

A két emeletesnek tervezett épület földszintjén lesz a lemélyített tornaterem, az igazgatói iroda, a tanári tanácskozó terem, a könyvtárhelyiségek és egy tartalék terem; az első emeletet 3 nagy, egyenként 58.56 m² alapterületű tanterem és az ifjúsági önképző-kör helyiségének szánt terem foglalják el; a második emeleten

pedig a szertári helyiségek, továbbá a vegytani, illetőleg áruismereti és természettani előadó tantermek lesznek elhelyezve.

Az épület szabadon fog állani, s ugy ez a körülmény, valamint tágas nagy udvara, elég levegőt biztosítanak neki.

A tervezés arra is tekintettel volt, hogy az épület az intézet fejlődése által megkövetelt módon ki legyen bővíthető, első sorban pedig azzal, hogy ha a meglevő helyiségek nem volnának elegendők, az udvar területén egy külön tornahelyiség fog felépíttetni és a főépületben levő tornahelyiség az elméleti tanítás céljainak megfelelőleg lesz átalakítva.

Még a Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Ministériumnak intézetünkre vonatkozó két fontos rendeletéről kell megemlékeznünk; az egyik 1897. október hó 9-én 57724. sz. a. kelt és az intézetet a folyó iskolai évre a nyilvánosság jogával ruházza fel, a másik pedig 1898. június 7-én 30893. sz. a. kelt és ez az intézetet az országos nyugdíjintézet kötelékébe veszi fel.

Időközben a fentartó testület azon követelményeknek is megfelelt, melyeknek teljesítéséhez a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ur ő Nagyméltósága az intézetnek a végleges nyilvánossági jog megadását kötötte; most várjuk eziránt beadott felterjesztésünknek elintézését.

Ezzel azon formai tekinteteknek is elég lesz téve, melyeket az intézet mindenkép consolidált jellege megkíván.

Intézetünk keletkezésének és alapjaiban való megszilárdulásának története nem volna teljes, ha a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ur ő Nagyméltósága által az állami költségvetésben iskolánkról mondottakat meg nem emlitenék, szószerint idézván annak idevonatkozó tartalmát a következőkben:

„Győrben a kereskedelmi és iparkamara s a város együttes közremunkálkodásával és anyagi hozzájárulásával az 1897/98. tanévre megnyílt felső kereskedelmi iskola fontos feladat betöltésére van hivatva ezen kiváló jelentőségű kereskedelmi központon. A tetemes anyagi áldozatok dacára, melyeket az érdekeltek az intézet elhelyezése, felszerelése és fentartása által hoznak, az állam hozzájárulása nélkül az iskola fennállása biztosítva nem lenne, miért is ezen intézetet az 1898. évre 1500 frt segélyben kívánom részesíteni.“

E szavak, míg egy felől ő Nagyméltóságának megbecsülhetlen jóindulatáról tesznek tanúságot, másfelől az iskola fontosságának és a jövőjébe vetett bizodalomnak is szószólói ; de igazolják azt is, hogy tanügyi kormányzatunk illustis vezetője alapos ismerője hazánk kulturális szükségleteinek és ennek érdekében, bölcs belátással, erkölcsi és anyagi támogatásra egyaránt kész.

Rajta leszünk teljes erőnkkel, hogy amint iskolánkat a való élet szükséglete teremtetten meg, az viszont kielégítse neveltjei által az életet valójában !

Az elmondottakban véltük hűen visszaadhatni intézetünk keletkezésének, az élet talajába gyökeredzésének történetét.

Tanuságteljes képe ez a közjóért való áldozatkészségben megnyilatkozó hazaszeretetnek ; a hivatás magasabb szempontból felfogott teljesítésének és a tette hivatottság gyors, de átgondolt megnyilatkozásának !

Ez legyen követendő példánk nekünk is, kikre az intézet sorsa, fejlesztése bízott !

M. B.

II.

Igazgatói jelentés az 1897—98. iskolai évről.

Általános viszonyok. Midőn az első év lefolyásáról beszámolunk, jólesik arról megemlékeznünk, hogy azon jóakaratu támogatással, melyben intézetünk minden oldalról, de különösen a Gondnokságtól és annak elnökétől részesült, a „kezdet nehézségein” könnyen átjutottunk. A magas tanügyi kormány és annak iskoláink felügyeletére rendelt miniszteri biztosi hivatala szintén nagy jóakaratot mutattak szárnyait első ízben próbálgató iskolánkkal szemben.

Mint iskolánk keletkezésének történetében részletesen is ki-mutattuk, intézetünk alapjaiban való megszilárdítására minden meg-történt, úgy, hogy a jövő iskolai évet a nyilvánosság végleges jogával fogjuk megkezdhetni; az azt követő évben pedig elfoglal-juk saját épületünket, melynek külseje, berendezése mindenkép meg fog felelni a mai kor jogos követelményeinek. Mire épületünk elkészül, meg lesz az intézetnek önálló tanári testülete is, melynek az idén már megválasztott két tagja: Kemény Ignác, okl. keresk. szakiskolai és dr. Nógrády Jenő, okl. középiskolai tanár, már a jövő iskolai év elején megkezdik működésüket.

A mi az elmúlt év általános jellemzésére elmondható, az rövi-den abban áll, hogy minden a rendes mederben, zökkenés nélkül folyt le. És ezért méltó elismerés illeti meg az intézet ideiglenes tanári testületét, mely önmagát dicsérő és minket lekötő buzgó-sággal állt iskolánk mellé és tartott ki mellette mindvégig.

Fogadják érte e helyen is igaz, őszinte köszönetünket!

Meg kell emlékeznünk arról is, hogy a helybeli közép és ha-sonló jellegű iskolák részéről is csak jóindulatot tapasztaltunk.

Különös köszönettel tartozunk a győri áll. főreáliskola igazga-

tóságának és ezzel együtt a magas tanügyi kormányznak, hogy lehetővé tették intézetünk ifjuságának a testgyakorlást, megnyitván nekik a főreáliskola tornahelyiségét.

Az iskolai év megnyitása. Szeptember 1., 2., 3. végeztük a tanulók szabályszerű felvételét és 4-én, a helyzet által megszabott szerény keretben, folyt le intézetünk első iskolai évének megnyitása. A megnyitó ünnepséghez, melynek súlyát a kezdet jelentősége adta meg, a Gondnokság több tagja is megjelent. A tanítást szeptember 7-én kezdtük meg és folytattuk minden akadály nélkül a vizsgálatokig.

A tanítás és fegyelmezés. A tanítás eredményét, melyet a statisztikai táblázatok adatai élénkebben kiszíneznek, általában kielégítőnek mondhatjuk. A szakiskolák tanítási eredményére lényeges hatása van annak is, hogy tanulóit különböző czélt és irányt követő iskolákból kapja és idő telik bele, míg egységessé válik és az iskola irányához hozzászokik a tanulóság eszejárása. Számokban szólva

jeles eredménnyel végezte az alsó osztályt	18.6%
jó „ „ „ „	27.9%
elégséges „ „ „ „	41.9%
elégtelen „ „ „ „	11.6%

A fegyelem sem állt hátrább a tanulmányi előmenetelnél és azzal is általában véve meglehettünk elégedve. Különösebb panaszra nem volt okunk; ebből folyólag minden hónapban megtartott ellenőrző tanácskozásainkon, az intés mellett, a dicséretre is volt szavunk.

Egészségi állapot. Tanulóink egészségi állapota is kielégítő volt és súlyosabb betegségi esetről nem szólhatunk. A számok beszédje szerint egy-egy tanulóra átlag 27.2 óra mulasztás esett; tehát egy-egy tanuló az egész év alatt tartott 1228 órának 2.21%-át mulasztotta el.

Rendkívüli tárgyak. Mint ilyeneket tanultak növendékeink a gyorsírást, kötelező jelleggel a tornát, és a kik reászorultak, a rendes szépírási órákon kívül, a szépírást. Mind a két tárgy igen fontos a leendő kereskedőre és tanulóink meg is értették ennek fontosságát, mert a gyorsírásra jelentkezett 41 tanuló, a külön szépírási órákra pedig 16.

Könyvtárak, szertárak. Ezekre való tekintettel jelentésünket annak constatálásával kezdjük, hogy csakis a legszükségesebb beszerzésre szoritkozunk, mert a Gondnokság abból a helyes elvből indult ki, hogy a végleges felszerelés akkor történjék, midőn az iskola elfoglalhatja saját otthonát. Így az idén csak a tanári kézi könyvtárt állítottuk be, megszerezvén 19 (48 kötet) művet.

Az ifjúsági könyvtár, a rendelkezésre álló eszközökhöz mérten és a más helyen felsorolt ajándékokból történt gyarapodás szerint 54 (66 kötet) műből áll.

A szertárak közül csak a természettani, földrajzi és történelmi szertárt láttuk el a legszükségesebbekkel, ezek szerint

a természettani szertár 78 leltári számot mutat és 101 darabból áll.

a földrajzi	„	9	„	„	„
-------------	---	---	---	---	---

a történelmi	„	8	„	„	„
--------------	---	---	---	---	---

Az intézet ilyennemű felszerelésére fordított összeg 1,712'64 frtot tett ki.

A jövő évben a felszerelés a szükséghez képest folytatva lesz és teljessé akkor válik midőn, mint tervezzük, 1899/900 iskolai évre intézetünk új épületét elfoglaljuk.

Iskolai ünnepélyek. A viszonyok, de különösen a kezdet nehézségei, nem voltak alkalmas faktorai az iskolai ünnepségeknek. Amit azonhan specziális körülményünk által megszabott keretben tehattünk: megtettünk. Így ünnepeltünk decz. 8-án, dicsőségesen uralkodó királyunk I. Ferencz József ő Felségének a „tiz szoborra“ vonatkozó legfelsőbb elhatározása által serkentve, mi is kivettük részünket a közörömből és az általános lelkesedésből. Ünnepségünk ugyan szerény volt, de lelkünknek a Haza és felséges királyunk iránti határtalan szeretete nem is kereste a külső fényt. Ezen ünnepségünkre nézve megjegyezzük, hogy azon *Vajda* Emil dr. tartott egy minden ízében sikerült, költői nyelvezetű és tanulságos alkalmi beszédet. Márczius 15-én meg kellett elégednünk a nagy nap jelentőségének méltatásával. A nemzeti ünnepé emelt április 11-ikének megünneplését pedig arra az időre halasztjuk, midőn alkalmas helyiségben és megfelelő körülmények között, megfelelő diszszel hódolhatunk a közakaratból fakadt törvény szavának.

Ünnepelésre szólított bennünket június 8-ika is. A hála megnyilatkozásának ez alkalommal is megkerestük a módját és lelkünk emelkedett hangulatában imádkoztunk az ég Urához, hogy óvja és védje felséges királyunk felkent személyét.

A Gondnokság az igazgató jelentéseiből rendszeresen tudomást szerzett az intézet állapotáról, de közvetlenül is meggyőződött arról, mert több ízben volt szerencsénk annak tagjait az intézet falai között, és néhányszor a tanítási órák alatt üdvözölni.

A Gondnokságnak az iskolára vonatkozó intézkedéseiről már más helyen (l. az intézet keletkezésének történetét) beszámoltunk és itt csak annak felemlítésével tartozunk, hogy a Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank nagylelkű adományából, 1897. decz. 1-én tartott ülésében, Salczer Ignác tanuló részesítette tandíj-mentességben, a másik folyamodót, minősítésének hiányossága miatt, kénytelen volt kérelmével elutasítani.

Adományok. Az a jóindulatról, mely iskolánkat lépten-nyomon és minden oldalról kísérte, örömmel számolunk be itt is. Első sorban a budapesti *Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank* azon nemeslelkű elhatározását kell megemlítenünk, hogy a folyó iskolai évre két tanuló tandíjának fedezésére 160 frt ösztöndíjat szavazott meg és kilátásba helyezte annak további adományozását is.

Hasonló czéllal 4000 korona tőkével alapítványt tett intézetünk javára az *Osztrák-Magyar Bank*, mely tőke kamatai azonban csak a jövő évben lesznek a nagylelkű alapító intentióinak megfelelően felhasználhatók.

Hálánk elévülhetlen érzetével köszönjük meg jótékonyosságukat, mely módot nyújt arra, hogy a szegényebb sorsu, de tehetséges tanulók nagyobb számmal kereshessék fel intézetünket és jussanak innen az életbe, hazánk közgazdasági életének előmozdítására.

Arról is biztosíthatjuk intézetünk jötevőit, hogy mélyen érezzük azon kötelezettséget, melyet a társadalom velünk szemben megnyilatkozó áldozatkészsége reánk ró és igyekezni fogunk az iskola helyes irányával, szellemi szintájának megfelelő magaslatával az élet követeléseit kielégíteni.

E rovatban meg kell emlékeznünk arról is, hogy dr. Mayer Lajos, köz- és váltó-ügyvéd, intézetünk tanára, a gyorsírás tanulására való buzdításul, jutalomként egy aranyat ajánlott föl.

Az ifjúsági könyvtárt volt szíves gyarapítani, megfelelő könyvek felajánlásával, dr. Vajda Emil intézeti tanár és hasonló czéllal ajándékoztak könyveket : Csillag Ignác, Kautzner Tivadar, Kovács Gyula, Kuffler Benő, Németh Ferencz, Puntigám Jenő intézeti tanulók. Kuffler Benő néhány physikai eszközzel is gyarapította az intézet szertárát.

Fogadják érte köszönetünket !

Hálás köszönettel fogadtuk a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministérium által, a jó magaviseletű és szorgalmas tanulók jutalmazására, adott 31 drb. „Magyar Millennium“ című füzetet és a kitűzött cél szemmeltartásával szétszöttük azokat buzdításul tanulóink között.

A tanári kar az intézet falain belül teljesített munkássága mellett közhasznú és irodalmi tevékenységből is részt vett. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministerium 1897. július 15-én közzétett, 2409 eln. sz. a. kelt rendeletével engedélyezte és az az engedélyezett tankönyvek jegyzékébe fölvette *Matavovszky* Béla intézeti igazgatóinak „Vegyten és Áruismeret“ című könyvet.

Dr. Karácson Imre, mint elismert orientalista, főleg történelmi kutatásokkal foglalkozik török kutfők után és ilyen irányu, nemkülönben paedagogiai cikkeket irt különböző napi lapokba és tudományos folyóiratokba.

Lasz Samu intézeti tanár különösen hírlapi tevékenységet fejtett ki és sűrű egymásutánban jelentek meg közérdekű cikkei a különböző napi lapokban, tudományos irányu cikkei a „Földrajzi Közlemények“-ben és az „Orsz. Középisk. Tanár-egyesületi Közlöny“-ben.

Dr. Vajda Emil intézeti tanár több ízben irt a napi lapokba; tartott ünnepi beszédet és egy önálló nagyobb munkája is került ki a sajtó alól „Az 1948/9-iki szabadságharcz vértanui“ címmel.

Évvégi vizsgálatok és az iskolai év befejezése. Az évvégi vizsgálatokat június 18-án kezdtük és június 26-án fejeztük be, a következő sorrendben tartván meg azokat:

- június 18-án d. e. vallástan,
- „ „ d. u. testgyakorlás,
- „ 20-án d. e. keresk. ismeretek,
- „ „ d. u. történet,
- „ 21-én d. e. mennyiségtan,
- „ 22-én d. e. keresk. számtan,
- „ „ d. u. német nyelv,
- „ 23-án d. e. természettan,
- „ 24-én d. e. magyar nyelv,
- „ „ d. u. francia nyelv,
- „ 25-én d. e. földrajz,
- „ 26-án d. e. gyorsírás.

Vizsgálatainkat, a vallástan, testgyakorlás és a természettan kivételével, a városház tanácstermében tartottuk meg az érdeklődő közönség, a Tanács és a Gondnokság képviselőinek jelenlétében.

Intézetünk tanulóinak házi tornaversenye jun. 18-án folyt le igen szép sikerrel. A vizsgálat szabad- és rendgyakorlatokkal kezdődött. A vasbot gyakorlatok sikerült befejezése után 150 méteres síkfutási verseny következett. Ezután a nyujtón, korláton, bakkon, lovon, mászókötelen s körhintán mutattak be egyes gyakorlatokat az ifjak. Volt magas és távolugrás és súlydobás, végül két játék. Az egyes szereknél kitűntek szép testtartásukkal s ügyességökkel: Brenner Miksa, Gerebényi Jenő, Kautzner Tivadar, Kurczmann János (nyujtó), Stern Imre (korlát), Neumann Rezső, Salczer Ignác, Vogl Vilmos, Reichenfeld Miksa, Kohn Jakab (a futásból), Gerebényi J., Kurczmann J., Brenner M., Salczer Ign. (bakkon és lovon), Salczer Ign., Neumann R., Brenner M. (mászásból), Leitner István (magas ugrásból), Polatsik Géza és Csillag Ignác (súlydobásból).

Az évzáró ünnep június 27-én volt, midőn Matavovszky Béla igazgató, a gondnokság több tagjának jelenlétében, vázolván a lefolyt év legfontosabb mozzanatait, szünidei pihenésre bocsátotta szét az ifjúságot.

III.

A győri önálló felső kereskedelmi iskola szervezetének ismertetése.

Az iskola czime: „Győr szab. kir. város Felső Kereskedelmi Iskolája.“

A czimre vonatkozólag szolgáljon tájékoztatásul, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ur ő Nagyméltóságának 1895. aug. 20-án 44001. sz. a. kelt rendeletével kiadott „Felső Keresk. Iskolák Szervezete“ nem ismer keresk. akadémiát, hanem egységes néven felső kereskedelmi iskolának nevezi ezen intézeteket. Néhány iskola, autonomiájára való támaszkodással, még az említett szervezet megjelenése után is használta az „akadémia“ czimét, mig-nem a Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Ministerium, 1898. május 15-én 21585. sz. a. kiadott elhatározásával, eltiltotta e czimnek a bizonyítványokban való használatát és ezzel valószínűleg elejét vette az egyrangú iskolák névbeli különbségének.

Az iskola jellege. A győri önálló felső kereskedelmi iskola teljesen egyenlő rangú a volt, vagy magukat még most is akadémiáknak nevező intézetekkel; ezen iskolák összes jogainak letéteményese és mint ilyen teljesen és kizárólag a keresk. szakoktatás szolgálatában áll.

Az iskola czélja. A győri felső kereskedelmi iskola a kereskedés különböző ágaira képezi ki tanítványait, de a nyújtandó szakismeretek mellett tekintettel van az általános műveltségre is. Növendékeit első sorban arra képzi, hogy az iskolából közvetlenül a gyakorlati életbe lépven, vagy mint önálló kereskedők, vagy pedig mint a kereskedés szellemi részét intéző közegek találjanak alkalmazást. Különösen pedig előkészít a kereskedelem gyakorlati és irodai teendőinek végzésére, tekintet nélkül a kereskedelem irányára; képezi tehát a bankok és pénzüintézetek hivatalnokait; az az ipari és közlekedési vállalatoknál a kereskedelmi teendőket ellátó tisztviselőket.

Az intézet végzett növendékei tovább folytathatják tanulmányaikat a keleti kereskedelmi tanfolyamon, a gazdasági főiskolákon és a közlekedési szolgálatra képesítő tanfolyamokon.

A kereskedelmi életpályán kívül, az 1883. évi a tisztviselők minősítéséről szóló I. t.-cz. értelmében jövőt biztosít az iskola elvégzése.

a) a postaszaknál, a postatiszti és főtiszti állásokban.

b) a pénztári szaknál, a központi állampénztári és adóhivatali tisztviselőségre, a köztörvényhatósági pénztárnoki és ellenőri hivatalra ;

c) a dohány-egyedáruságból folyó kezelési hivatalokra, nemkülönben a telekkönyvvezetői állásokra.

d) a m. kir. zálogházak igazgatói, ellenőri, könyvvvezetői, pénztárosi és számtiszti állásaira.

e) ha az iskolát végzett tanulók leteszik még az államszámviteltani vizsgálatot, mire a kinevezésétől számított két évi időt kapnak, úgy alkalmazhatók mint főszámvevőségi és ellenőrző hivatalnokok a miniszteriumoknál, a megyéknél, a törvényhatósági joggal felruházott városoknál, pénzügyigazgatóságoknál, illetékkivetési hivataloknál, az állami jószágigazgatóságnál stb.

f) A megfelelő egyetemi tanulmányok elvégzése után a keresk. szaktanári pályára is léphetnek.

A győri felső keresk. iskola végzett tanulói mint egy éves önkéntesek szolgálhatják le katonakötelezettségük idejét.

Tanulók. Az intézet tanulói rendesek és magántanulók lehetnek.

Rendes tanulókul azok vehetők fel, kik a gymnasium, reál- vagy polgári iskola négy alsó osztályát (a latin nyelvtől eltekintve) sikerrel végezték. Magántanulóktól is hasonló előképzettség kívánatik, kimutatásával annak, hogy az épen lefolyt évet hol s mily tanulmányozással töltötték.

Díjak. A rendes és a magántanulók egyaránt 80 frt tandíjat, 5 frt beiratási díjat, 2 frt ifjúsági könyvtári illetéket és 50 kr. Érteklőért járó díjat fizetnek évenként. A tandíj két előleges félévi részletekben fizetendő ; különösen méltánylandó esetekben az igazgató a tandíjnak kisebb részletekben való fizetését is megengedheti.

A magántanulók 40 frt vizsgálati díjat fizetnek ; a rendes tanulók osztály-, pót- és javítóvizsgálataiért nem jár díj.

Felvétel és a tanítási idő. Az iskolai év mindig szeptember 1-én kezdődik s a következő évi június végeig tart. A tanulók szabályszerű beírása július és szeptember három első napján tör-

ténik. Ezen időn tul, a késedelem okait kellően igazoló tanulókat, 8 napon belül az igazgató veszi fel. A még később jelentkező tanulók felvételét, az igazgatóság útján benyújtott folyamodás alapján, az iskolai év két első hónapjában a főigazgató, azontul pedig a vallás- és közokt. m. kir. minister engedheti meg.

Az iskolai év három időszakra oszlik. Az első időszak szeptember 1-től deczember 1-ig, a második deczember 1-től márczius 1-ig, a harmadik pedig márczius 1-től az iskolai év végeig tart. Az első és második harmad végén Értesítőt kapnak a tanulók, időközben pedig a rendes havi ellenőrző tanácskozások nyomán, az „Ellenőrző Könyvecske“ útján lesznek a szülők vagy helyetteseik a tanulók magaviseletéről és szorgalmáról tudósítva.

Az iskolaév végén nyilvános vizsgálaton számol be az intézet a tanulók haladásáról és bizonyítvánnyal tanúsítja az illető osztály elvégzését.

A felső osztály, illetőleg az iskola hároméves tanfolyamának elvégzése után a vallás- és közoktatásügyi, továbbá a kereskedelemügyi m. kir. miniszterek kiküldött biztosai előtt tartott nyilvános záró (érettségi) vizsgálaton tanúsítják az intézet növendékei megfelelő készültségüket, és e vizsgálat alapján kiállított bizonyítvány jogosítja fel őket azon előnyök élvezetére, melyeket az iskola elvégzése nyújt.

Felügyelet. Az intézet „A Győrvárosi Felső Kereskedelmi Iskolai Gondnoksága“ felügyelete és vezetése alatt áll, mely Gondnokságnak elnöke Győr szab. kir. város mindenkor polgármestere, tagjai pedig a városi törvényhatósági bizottság négy, a győri Keresk. és Iparkamara három, a Győri I-ső Takarékpénztár egy kiküldöttje és az intézet igazgatója.

„A Gondnokság intézkedik a felső kereskedelmi összes szellemi és anyagi ügyeiben a m. kir. kormány felügyeleti jogainak épségbentartása mellett és a törvényhatósági bizottság felügyelete alatt, melynek eljárásáról és az intézet életéről minden év augusztus havában jelentést tesz.

Ebből kifolyólag a Gondnokság:

a) Választja a felső kereskedelmi iskolához és a kereskedő tanoncz-iskolához az igazgatót és a tanárokat, a közgyűlés által megállapított számban és díjazással és alkalmazza a szükséges tanerőket.

b) Minden év april havában megállapítja az intézetnek az igazgató által javaslatkép előterjesztett jövő évi költségvetését s azt a

törvényhatósági bizottság közgyűléséhez helybenhagyás végett be-
terjeszti.

c) Megállapítja a felszerelés, tandíjak és minden az ifjúságtól
szedhető egyéb díjak összegét, fizetési módját és idejét; tandíjmen-
tességet engedélyez.

d) Adományozza, ha az alapító másképp nem intézkedik, az
intézetnél netán alapítandó ösztöndíjakat.

e) Megállapítja a helyi tantervet a vonatkozólag kiadott mi-
niszteri intézkedések keretén belül.

f) Felügyel az intézet belső életére; figyelemmel kíséri a ta-
nulmányi és a fegyelmi viszonyokat; e célból az intézetet tagjai
által látogattatja s megteszi a szükséges intézkedéseket.“

IV.

Az 1897—98. iskolai évben elvégzett tananyag.

Általános tárgyak.

Magyar nyelv. — Hetenkint 4 óra.

Tankönyvek: Balassa I. Magyar olvasókönyv, I. rész. Szinnyei J. A magyar nyelv. — Tanár: dr. Szabó Ernő.

a) Olvasmányok: Budapesttől Frederikshafenig (Hermann O.) A vaskapu (Jókai M.) Az északi madárhegy (Hermann O.) Ifju Wesselényi Miklós képe (Kemény Zs.) Széchenyi István gróf (Kemény Zs.) Deák Ferencz (Csengeri A.) Az elszabadult ágyu (Viktor Hugo). A magyar Alföld (Hunfalvy J.) Az utazók (Fay A.) Szondi históriája (Tinódi Sebestyén). Szondi halála (Istvánfi Miklós). Salamon király bujdosása (Marcus Krónikája). Zrinyi Miklós összeküvése és halála (Cserei Mihály). Nagy Lajos uralkodásának jellemzése (Szalay László). Hunyady János (Salamon F.) Mátyás királylyá választása (Szalay L.) A kereskedelem története Magyarországon (Keleti Károly). Szondi két apródja (Greguss Ágost). Parainesis (Kölcsey Ferencz). A tehetetlenség törvénye (Greguss Gyula). Védelem P. J. számára (Kölcsey F.). Beszéd a magyar nyelv ügyében (Kölcsey F.). Mikes Kelemen törökországi leveleiből. Petőfi Sándortól: Magyar vagyok, Az erdei lak, A csárda romjai, A Tisza. Arany Jánostól: A vén gulyás, Rozgonyiné, V-ik László, Wallesi bárdok, Ágnes asszony, Bor vitéz.

b) Ezen olvasmányok alapján a stilisztika és a verstan ismétlése; a prózai műfajok (a leírás, jellemrajz, néprajz, utleírás) és azok sajátosságai; a leírás élénkítésének módjai; a leírás divatjai (idealizáló, romantikus stb. leírás); az elbeszélés, mese, monda, életrajz, a történetírás (forrásai, fejlődése, segédtudományai); a magyar történetírás ismertetése; az értekezés, tanulmány, a szorosan vett értekezés; a fogalmak magyarázata, felosztás, meghatáro-

5. Brief an einen Freund mit dem Inhalte des Lesestückes „Besonderer Tisch“ 6. Hier wurde gegipst (fordítás). 7. „Graf und Gerber“ in Prosa. 8. Aus dem Leben Garricks (fordítás). 9. Die Kunst reich zu werden (tartalmi kivonat). 10. Der Kaufmann und der Seemann (fordítás). 11. Was aus einem Geschäftsmanne werden kann (levél). 12. Der geheilte Patient (fordítás.) 13. Brief an die Eltern. 14. Karl schildert einem Freunde die Vergnügungen der Osterferien (levél). 15. Kurze Beschreibung einer mitgemachten Eisenbahnfahrt (szabad elbeszélés.)

Francia nyelv. — Hetenkint 4 óra.

Tankönyv: Mébold-Ujvári, Francia nyelv- és olvasókönyv. Tanár: Dr. Karácson Imre.

A francia olvasás szabályai. Az être és avoir segédigék ragozása. A rendes igék ragozása mind a négy igeragozásban. A főnevek többesének képezése. A főnévi ejtegetés. Az article partitif. A melléknevek és azok fokozása. A tő- és sorszámnevek. A személyes-, mutató-, birtokos- és kérdő névmások. A névmás mint régime direct és indirect. Az en és y használata. — A tankönyvben foglalt összes fordítási gyakorlatok feldolgozása. — Fordításul s részben kívülről való betanulásul a következő kisebb verses és prózai olvasmányok: Un paresseux et sa mère. La vigne. L'orange. Une petite par-dessus le marché. Le matin. La nuit. Être et paraître. Le portrait corrigé. Le coq et la perle. La petite mendicante. La pluie.

Földrajz. — Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Dr. Simonyi Jenő, Földrajz. Tanár: Lasz Samu.

A középiskolai geographiai tananyag összefoglalása. A kontinensek oro- és hydrographiai valamint politikai viszonyai: röviden, egymással vetve össze őket. Tüzetesen tárgyaltuk az *általános földrajzot*: a föld égitest, az oczeán, a szárazföld, a levegő, a föld növényzete és állatai és az ember ezimű szakaszokban. Sorra vetjük a *nem európai államokat* tekintettel kereskedelmi terményeikre és czikkeikre, nemkülönben közlekedési intézményeikre. Különös tekintettel voltunk az európai államok gyarmataira. Folytonos térképrajzolás: az óráról-órára feladott pensum és a letárgyalt anyag feldolgozása, ismétlése céljából készített vázlatok, füzetbe foglalt térképek.

zás. A bizonyítás legegyszerűbb formái. A szónoki beszéd fajtái és fejlődése. A levél.

A nyelvtan ismételése, elemzés.

e) Írásbeli gyakorlatok: Korona és kard. A fehér ló mondája. Erdei lak (átírás prózába.) Szondi. Várostrom. Zach Klára. Levél a történetírásról. A kereskedelem, mint a művelődés tényezője. A kereskedő jogai és kötelességei. Levél a várakozásról. Minő szerep jut Kelet-Ázsiának és a Malaji-szigeteknek a világkereskedelemben? „Kél és száll a sziv viharja, mint a tenger vésze; fájdalom a boldogságnak egyik alkatrésze (fejtegetés). Arany „V. László“-ja (elemzés). A walesi bárdok (elemzés). Ágnes asszony (átírás prózába). Márczius 15-ike ünnepi beszéd.

Német nyelv. — Hetenkint 4 óra.

Tankönyvek: Dr. Schack Béla, Német Olvasókönyv felső keresk. iskolák használatára, I. rész; Albrecht János, Német Nyelvtan. Segédkönyv: Regeln u. Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung. Tanár: Markovits Sándor.

a) Olvasmányok: Die ehrlichen Leute. Die Edelsteine. Der gewissenhafte Indianer. Eulenspiegel. Die sieben Stäbe. Schiller an seine Schwester. Der listige Quäker. Hier wurde gegipst. Der geheilte Patient. Die kostbaren Fische. Der Kaufmann u. der Seemann. Besonderer Tisch. Zurechtweisung. Das beste Empfehlungsschreiben. Die Kunst reich zu werden. Eine Begebenheit aus dem Leben Garricks. Ich mag nicht lügen. Nutzen des Multiplicierens. Was aus einem Geschäftsmanne werden kann. Benjamin Franklin an einen jungen Freund. Benjamin Franklin. Die Familie Fugger. Im Walde. Fabrikanten u. Kaufleute. Eine Winternacht auf der Locomotive. Die Stahlfeder. Der Kaffee. Wüstenreise.

b) *Költemények*: Eintracht. Zwei Heimgekehrte. Die Worte des Koran. Graf und Gerber. Das Schiff. Die Köhlerhütte. Der Postillon. Begrüßung des Meeres. Phönitzier.

c) *Nyelvtan*: Hangtan. Alaktan.

d) *Beszédgyakorlatok*, melyeknek anyagát az olvasmányok képezték. (Tartalom-elmondás német nyelven. Kérdések s a rájuk való feleletek megalkotása.)

e) *Gyakorlatok*: 1. Die ehrlichen Leute (emlékezet után.) 2. Die sieben Stäbe (fordítás.) 3. Dankschreiben eines Sohnes für ein erhaltenes Geschenk (levél.) 4. Zwei Heimgekehrte (fordítás.)

Történelem. — Hetekint 2 óra.

Tankönyvek: Laukó Albert, Egyetemes történelem a felső kereskedelmi iskolák és akadémiák részére. II. kiadás. Marczali Henrik, Magyarország története. Dr. Mutschenbacher Viktor, a kereskedelem története. III. kiadás. — Tanár: Jancsó Géza.

A történelem előtti idő vázlatos ismertetése után az ó-kor középkor és Magyarországnak a mohácsi vészszel záródó története, tekintettel a kereskedelmi viszonyokra. Megfelelő fali térképek.

Mennyiségtan. Hetekint 3 óra.

Tankönyvek: Dr. Beke M. Algebrája és Mértana. Adam, Logarok. Tanár: Matavovszky Béla.

a) Algebra: A négy alapművelet ismételése algebrai egész- és törtszámokkal. Hatványozás és gyökfejtés. Elsőfoku határozott egyenlet-rendszerek megfejtése. Arány és aránylat. Hatvány és gyökmennyiségekkel való műveletek. Tiszta és vegyes négyzetes egyenletek. Logarithmus fogalma és alkalmazása a szorzat, hányados, hatvány és gyök meghatározására.

b) Geometria: A plainmetiai idomok ismertetése; ezen idomok congruentiaja, hasonlósága, területöknek s a kör kerületének és területének számítása.

Természettan. Hetekint 2 óra.

Tankönyv: Emődi Antal, Természettan. Tanár: Matavovszky Béla.

A mozgás törvényei. Az erők. Súly és súlypont. Egyszerű gépek és alkalmazásuk. Mérleg. Inga.

Halmaz-állapot. A cseppfolyós és a légnemű testek legfontosabb tulajdonságai.

A meleg és hatása a testekre. A meleg forrásai. A hőmérés. Gőzgép.

A hang keletkezése, terjedése, visszaverődése, magassága. A fény és annak terjedése, erőssége, visszaverődése, törése. A legfontosabb optikai eszközök. A látás. A színszóródás. A testek színe.

Magnesség.

A szikrázó és az áramló elektromosság. Elemek. Az áram hatásai. Elektromagnesség. Inductio. Telephon. Táviró.

Szaktárgyak.*Kereskedelmi számtan.* — Hetenkint 4 óra.

Tankönyv: Dr. Juckel Gyula, Kereskedelmi számtan. Tanár: Matavovszky Béla.

Az alapműveletek egész számokkal, közönséges és tizedes törtekkel. A legnevezetesebb számolási előnyök és rövidítések. A legfontosabb pénzek, mértékek és súlyok. Redukálás, resolválás. Megnevezett számokkal való műveletek. Hármasszabály. Arányos osztás. Elegyítési számolás. Lánca szabály. Százalék és promille számítás, különös tekintettel a keresk. gyakorlatra. Kamat és discontószámolás. Egyszerű és összetett árvetés.

Irodai munkálatok. — Hetenkint 1 óra.

Tanár: Matavovszky Béla.

A fogyasztó és a kereskedő közvetlen adás-vevéséből származó számlák és jegyzékek. A saját számlákra vett árukat kísérő számlák (fakturák). Bizományi ügyletekből (vétel, megbízás, eladás) folyó számlák. Költség- és álszámlák. Váltójegyzékek. A számlák rendszeren a keresk. levelezés nyomán és eszerint majd magyar, majd német nyelven lettek kiállítva.

Kereskedelmi levelezés. — Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Névy László, Kereskedelmi levelezés. Tanár: Matavovszky Béla.

Ügyiratok: Nyugtatvány, elismervény, bizonyítvány, felmondás, térítvény, szerződés, engedmény, utalvány, meghatalmazás, kötlevel, kötjegy. Beadványok (ipar igazolvány, czégjegyzés iránt.)

Körlevelek, különböző körlevében közölt üzleti változásokra nézve. Árukinálás, piaczi tudósítás. Megrendelések és azokat megelőző, követő levelek. Bizományi ügyletekben váltott levelek tekintettel a kiállított számlákra és a kiegyenlítésre. Informatiót kérő és megadó levelek. Hitelügyben váltott levelezés. Az ügyiratok közül azok, melyek helyett levelet is szokás írni, ilyen formában is meglettek írva.

Kereskedelmi ismeretek. — Hetenkint 2 óra.

Tankönyv: Trautman Henrik, Kereskedelmi ismeretek. Tanár: dr. Mayer Lajos.

A kereskedelem fogalma, jelentősége és ágai. Kereskedő, segédszemélyzet. Cég. Kereskedelmi társaságok. Felszámolás, csőd. A kereskedelem tárgyai. Mértékek és súlyok. Pénz, valuta. Pénz helyettesítő, papírpénz. Hitel. Kereskedelmi hitelpapírok. Váltó, utalvány, cheque. Értékpapírok. Kereskedelmi ügyletek általános szabályai. Vétel, bizomány, szállítmányozás. Intézmények a kereskedelem előmozdítására. Vásár, tőzsde, fuvarozás, közraktár, bankok, biztosítás, vasutak és ezek ügyletei.

Szépírás. — Hetenkint 2 óra.

Tanár: dr. Vajda Emil.

A német és magyar kis és nagy betűk helyes és szabatos írása. A vonások s írásjegyek rokonságuk szerinti csoportosítása után magyar és német folyóírás, előírás és tollbamondás után. A cursiv írás alapjegyei s használási módja. Az egyenes és dült írás. A rondírás s diszírás elemei. Diszírasi minták kiállítása. Iskolai és házi dolgozatok.

Rendkívüli tárgyak.*Gyorsírás.*

Hetenként 2 órán át a Gabelsberger-Markovits rendszerű levelezési és gyakorlati gyorsírást tanulták az önként jelentkezők. Összesen 41-en. Tananyag:

1. Az *a, e, i, o, ő, u, ü* jelölési módja. 2. Magánhangzók torlódása. 3. Hangrend. 4. Az összetett szók. 5. Mássalhangzók torlódása s egymásba illesztésük. 6. Számok rövidítése. 7. Névutók, ragok, segédigék rövidítése. 8. Idegen szók írása. 9. Szójelek s betűrendes összeállítása. Havonként írásbeli dolgozat az eltanult anyagból.

Torna. — Hetenként 2 óra.

Tankönyv: Maurer János tankönyve s tornászati táblái. Tanár: Vajda Emil.

Tananyag: I. Rendgyakorlatok: Sorbontások, fejlődések, kanyarodások, szögvonulás, ellenvonulások. A katonai rendgyakorlatok 18—21. §. szerint.

III. Szabadgyakorlatok: Fa-, vasbot s buzogány egyszerű s összetett gyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Birkózás. Versenyfutás 100—200 méterig.

III. Szergyakorlatok. Magas ugrás 10—1'50 m.-ig fokozatosan. Távolugrás 3—4'80 m.-ig fokozatosan. Nyújtó: felhuzódások, fölmenetek, átfordulások, felülések, forgások. Korlát: támlázások, ülécserék, lengések és szökdelések hajlitott és feszített támaszban, ugrások. Bak és ló, fölülések, átugrások hosszában és szélteben fokozatos magositással vagy távolítással. Gyűrű hinta: lendülés, hintázás, testfordulatok, átfordulások helyben és lendülés közben. Átugrások ugró mérczén lendülettel. Mászókötél és pózna: függeszkedés, gyors mászás, átfordulások. Rézsutos létra: függeszkedés fölfelé a kapocsfán, fokokon, külső és belső oldalon. Sulyemelés: 15—30 klgr.-ig hajlitott s nyújtott karokkal, két és egy kézzel. Játékok: Várjáték. Körróta. Harmadikat elütni. Kettős és négyes kótya. Lapdakergető. Körrugó. Kettős nyújtó: átfordulások, kiugrások.

Előtornászók képzése külön órán időről-időre.

Az erő- és az ügyességmérés eredménye.

A tanuló neve	Erőmérés			A tanév elején		A tanév végén		Ügyességmérés			Év elején		Év végén		Népies gyakorlatok			Összes erőpontok száma	Előtorozás-e?	Vesztett?	Nyert?			
	függésben	támaszban	sarkazásban					korlat	nyújtó	bakk és ló					mászás	magasugrás	távolugrás							
Abelesz Kálmán	2	1	26	32	36	1	3	3			7	8	3	3	2			8	7	47	51	—	—	4
Baron Imre	4	2	28			1	3	4					3	2	2									
Blau Mór	9	1	16	26	36	0	0	0			0	1	4	1	2			7	6	33	43	—	—	10
	5	2	20			0	0	1					4	1	1									
Blau Mór	9	3	15	39	46	1	1	1			3	5	3	1	2			6	7	48	58	—	—	10
	9	4	20			2	1	2					3	1	3									
Brenner Lajos	8	5	17	43	58	3	3	2			8	9	4	1	1			6	6	57	73	—	—	16
	9	5	30			3	3	3					4	1	1									
Brenner Miksa	10	5	7	37	44	2	2	1			5	5	4	0	2			6	6	48	55	—	—	7
	11	6	10			2	2	1					4	0	2									
Csapó Pál	3	0	6	12	16	1	0	2			3	3	1	0	1			2	2	17	21	—	—	4
	4	1	6			1	0	2					1	0	1									
Csillag Ignác	8	8	15	47	62	1	0	3			4	4	3	1	2			6	6	57	72	—	—	15
	8	8	30			1	0	3					3	1	2									
Deutsch Albert	3	1	16	24	26	0	0	1			1	1	1	0	0			1	1	26	28	—	—	2
	3	1	18			0	0	1					1	0	0									
Diamant Rezső	5	1	14	26	28	0	0	1			0	1	1	0	0			1	1	28	30	—	—	2
	5	1	15			0	0	1					1	0	0									
Dóczy Zoltán	1	2	16	22	20	1	0	1			2	2	1	0	0			1	1	—	—	1	—	—
	1	1	16			1	0	1					1	0	0									
Fürst Rezső	F	ö	l	m	e	n	t	v	e															
Gerebényi Jenő	7	4	12	34	50	3	4	5			12	13	3	4	4			11	12	57	75	E	—	18
	7	5	26			4	4	5					4	4	4									
Gold Gyula	6	7	10	38	40	2	0	2			4	4	3	0	0			3	4	45	48	—	—	3
	6	7	12			2	0	2					3	0	1									
Hirsch Ernő	4	1	15	25	25	1	0	1			2	2	1	0	0			1	2	28	29	—	—	1
	4	1	15			1	0	1					1	0	1									
Juszt Ernő	0	1	4	6	10	0	0	0			0	1	0	0	0			0	1	6	12	—	—	6
	0	2	6			0	0	0					1	0	0									
Kautznér Tivadar	7	3	25	45	74	3	2	5			10	10	4	4	3			11	11	66	95	E	—	29
	8	4	50			3	2	5					4	5	3									
Kohn Jakab	6	5	0	22	22	2	0	2			4	4	3	0	0			3	4	29	30	—	—	1
	6	4	2			2	0	2					3	0	1									
Kovács Gyula	6	5	17	39	46	1	0	1			2	2	2	0	2			4	4	45	52	—	—	7
	8	5	20			1	0	1					2	0	2									
Kurczmann János	9	11	22	62	87	2	3	4			9	9	4	2	2			8	8	79	104	E	—	25
	10	11	25			2	3	4					4	2	2									
Leitner István	2	0	15	19	18	0	0	1			1	1	1	0	2			3	4	23	23	—	—	—
	2	0	14			0	0	1					2	0	2									

A tanuló neve	Erőmérés			A tanév elején	A tanév végén	Ügyesség- mérés			Év elején	Év végén	Népies gyakor- latok			Év elején	Év végén	Összes erőpontok száma	Előtor-nász-e ?	Vesztett ?	Nyert ?	
	függésben	támaszban	sakazásban			korlát	nyújtó	bakk és ló			mászás	magasugrás	távolugrás							
Madarász Sándor...	1 2	4 4	0 2	10	14	0 0	0 0	0 1	0	1	1 0	0 0	0 1	1	1	11	16	—	—	5
Meller Ignác ...	1 1	0 0	0 3	2	5	0 0	0 0	1 1	1	1	3 3	0 1	2 2	5	6	10	12	—	—	2
Németh Ferencz ...	F	ö	1	m	e	n	t	v	e											
Neumann Rezső ...	7 7	4 5	22 24	44	48	2 2	2 2	2 3	6	7	4 4	4 4	3 3	11	11	61	66	E	—	5
Polatsik Géza ...	8 8	12 10	22 22	62	58	2 2	1 1	3 3	6	6	3 4	5 5	3 3	11	12	79	76	E	3	—
Puntigam Jenő ...	4 4	1 2	24 22	34	36	1 1	0 0	2 2	8	3	2 2	4 4	2 2	8	8	45	47	—	—	2
Reichenfeld Miksa ..	4 4	2 1	16 14	28	24	1 1	0 0	1 1	2	2	4 4	1 1	1 1	6	6	36	32	—	—	4
Rosenberg Oscar ...	3 3	0 0	0 2	6	8	1 1	0 0	0 0	2	1	1 2	1 0	1 1	3	3	11	12	—	—	1
Salczer Ignác ...	4 6	5 6	20 24	38	48	3 3	2 3	4 5	9	11	4 4	5 5	4 4	13	13	50	72	E	—	22
Salczer Lipót ...	0 0	0 0	10 10	10	10	1 1	0 0	1 1	2	2	2 2	1 1	1 1	4	4	16	16	—	—	—
Schweiger Sándor...	1 2	0 1	17 18	19	24	0 0	0 0	0 1	0	1	2 2	0 0	0 0	2	2	21	27	—	—	6
Stach György ...	4 4	0 0	0 0	8	8	0 0	0 0	0 1	0	1	1 1	0 0	0 0	1	1	10	10	—	—	—
Stern Imre ...	4 5	7 8	15 20	37	46	4 4	1 2	4 4	9	10	3 3	2 2	1 1	6	6	52	62	—	—	10
Sternberg Jenő ...	0 0	0 0	7 8	7	8	1 1	0 0	1 1	2	2	1 1	1 1	2 2	4	4	13	14	—	—	1
Szalczer József ...	5 4	2 2	16 14	30	26	2 2	1 1	5 5	8	8	3 3	3 3	1 1	7	7	45	41	—	4	—
Vogl Vilmos ...	5 5	6 6	10 10	32	32	1 1	0 0	1 1	2	2	1 2	1 1	2 2	4	5	38	39	—	—	1
Varsányi Gyula ...	3 4	4 4	23 25	37	41	1 1	0 0	0 0	1	1	2 2	0 0	1 1	3	3	41	45	—	—	4
Weisz Oscar ...	F	ö	1	m	e	n	t	v	e											
Wolf Izidor ...	0 0	0 0	10 10	10	10	0 0	0 0	0 0	0	0	1 1	0 0	1 1	2	2	12	12	—	—	—
Winter Miksa ...	4 4	3 3	6 10	20	24	1 1	1 1	2 2	4	4	3 3	1 1	1 1	5	5	29	33	—	—	4
Spitzer Armin...	3 3	2 2	22 25	32	35	2 2	1 1	2 2	5	5	3 3	4 4	2 2	9	9	46	49	—	—	3
Kuffler Dezső ...	F	ö	1	m	e	n	t	v	e											
Krausz Gyula ...	0 1	1 1	8 10	10	14	0 0	0 0	1 1	1	1	1 1	1 1	0 0	2	2	13	17	—	—	4

Jegyzet. A fölhuzódás nyujtón, a hajlitott támaszból feszített támaszba átinenetel, korláton történt. Minden gyakorlat szabatos kivitele 2 pontot számít.

Az ügyességmérésnél a gyakorlat csinos keresztülvitele, az ugrás magassága s szép testtartás határozott. A nagyobb számnak több az értéke.

A népies gyakorlatoknál, a mászásban a gyakorlat nehézsége határozott. A magasugrásnál 1 m.-től fölfelé minden d. m. 1 p.; a távolugrásnál 3 méteren túl minden dm. 1 pontot ért.

V.

A Győri Felső Kereskedelmi Iskola Gondnoksága.

Elnök :

Zechmeister Károly, kir. tanácsos, Győr szab. kir. város polgármestere.

Tagok :

Csanaki Jerfy Antal, keresk. tanácsos, a Győri I. Takarékpénztár elnöke.

Dr. Kautz Gusztáv, kir. tanácsos, nyug. jogakadémiai igazgató.

Lenner Emil, áll. főreáliskolai igazgató.

Dr. bejczy Németh Antal, kir. tanácsos, tankerületi főigazgató.

Peregi Mihály, a Győri I. Takarékpénztár igazgatója.

Schlichter Lajos, építész.

Szávay Gyula, a győri Keresk. és Iparkamara titkára.

Weidmann Adolf, keresk. tanácsos.

Előadó és jegyző :

Matavovszky Béla, igazgató.

VI.

A tanári kar.

Igazgató.

Matakovszky Béla, okleveles középiskolai (vegytan, természet-tan) és keresk. szakiskolai (áruismeret, ipar-műtan) tanár, tanított keresk. számtant, mennyiségtant, természettant, keresk. levelezést, irodai munkálatokat hetenkinti 11 órában.

Tanárok :

Jancsó Géza, okl. középiskolai, áll. főreáliskolai rendes tanár, tanított történetet hetenkinti 2 órában.

Dr. Karácson Imre, okl. középiskolai tanár, kath. tanítóképző-int. igazgató, tanított francia nyelvet hetenkinti 4 órában.

Lasz Samu, okl. középiskolai, áll. főreálisk. r. tanár, tanított földrajzot, hetenkinti 2 órában.

Markovits Sándor, okl. középiskolai, áll. főreálisk. r. tanár, tanított német nyelvet hetenkinti 4 órában.

Dr. Mayer Lajos, h. köz- és váltó-ügyvéd, tanított kereskedelmi ismereteket hetenkinti 2 órában.

Dr. Szabó Ernő, okl. középiskolai, áll. főreálisk. r. tanár, tanított magyar nyelvet hetenkinti 4 órában.

Dr. Vajda Emil, okl. középiskolai, áll. főreálisk. r. tanár, tanított szépírást, gyorsírást és tornát hetenkinti 6 órában.

Hitoktatók :

Berky Zoltán, áll. főreálisk. r. hittanár, tanította a róm. kath. hittant hetenkinti 1 órában.

Dr. Fischer Gyula, főrabbi, tanította az izr. hittant hetenkinti 1 órában.

I'só Vincze, ev. lelkész, tanította az evang. hittant hetenkinti 1 órában.

VII.

A tanulók névsora.

- Abeles Kálmán, Győr, 1881. X. 19.
 Baron Imre, Pápa, 1883. VIII. 2.
 Blau Mór, Felpéc, 1881. VI. 3.
 Brenner Lajos, Komárom, 1882. V. 26.
 5 Brenner Miksa, Komárom, 1883. IX. 2.
 Csapó Pál, Börcs, 1877. X. 19.
 Csillag Ignác, Győr-Szt-Márton, 1880. III. 19.
 Deutsch Albert, M.-Óvár, 1882. VIII. 18.
 Diamant Rezső, Győr, 1883. IX. 11.
 10 Dóczy Zoltán, Győr, 1883. I. 4.
 Fürst Rudolf, Győr, 1878. VII. 31.
 Gerebényi Jenő, M.-Óvár, 1881. IX. 11.
 Gold Gyula, Kisbér, 1882. VIII. 2.
 Hirsch Ernő, K.-Vat, 1881. VI. 6.
 15 Just Ernő, Győr, 1882. VI. 21.
 Kautzner Tivadar, Győr, 1882. V. 30.
 Kohn Imre, Komárom, 1883. X. 7. Kimaradt.
 Kohn Jakab, Nezsider, 1882. V. 22.
 Kovács Gyula, Apostag, 1881. II. 1.
 20 Krausz Gyula, Győr, 1881. IX. 2.
 Kuffler Dezső, P.-Somorja, 1883. VII. 20.
 Kurczmann János, Komárom, 1883. I. 10.
 Leitner István, Győr, 1882. X. 10.
 Madarász Sándor, N.-Écs, 1882. III. 30.
 25 Meller Ignác, Győr, 1883. I. 4.
 Neumann Dezső, Győr, 1882. III. 1.
 Németh Ferencz, Győr, 1881. X. 24.
 Polatsik Géza, F.-Ireg, 1881. II. 14.
 Puntigám Jenő, Győr, 1882. I. 30.

- 30 Reichenfeld Miksa, Győr-Asszonyfa, 1882. V. 5.
 Rosenberg Oszkár, Kisbér, 1882. VII. 14.
 Salczer Ignác, Nemes-Szalók, 1880. VIII. 31. Tdm.
 Salczer Lipót, Győr, 1882. VI. 9.
 Schweiger Sándor, Enying, 1883. IX. 12.
 35 Spitzer Ármán, Győr, 1880. X. 28.
 Stach György, Győr, 1882. IV. 23.
 Stern Imre, Győr, 1882. VIII. 6.
 Sternberg Jenő, Győr-Szt-Márton, X. 16.
 Szaltzer József, Füss, 1882. II. 19.
 40 Urfy Sándor, Győr, 1882. II. 28. Kimaradt.
 Varsányi Gyula, Hatvan, 1883. VI. 16.
 Vogl Vilmos, Suur, 1879. IV. 3.
 Weisz József, Budapest, 1882. IX. 25. Kimaradt.
 Weisz Oszkár, Győr, 1883. X. 10.
 45 Winter Miksa, Nyitra-Ujlak, 1882. X. 18.
 Wolf Izidor, Pozsony, 1881. IX. 16.

Magántanulók :

- Kiss József, Győr, 1872. II. 10.
 Hruza János, Josefstadt, 1881. III. 7.

VIII.

A tanulás eredményének statisztikája.

Tantárgy	Az osztályozás foka			
	jeles	jó	elégséges	elégtelen
Vallástan	15	25	3	—
Magyar nyelv	7	11	24	1
Német nyelv	12	10	18	3
Francia nyelv	11	15	15	2
Földrajz	11	19	13	—
Történelem	13	21	9	—
Mennyiségtan	12	15	15	1
Természettan	2	13	27	1
Kereskedelmi számtan	9	14	20	—
Irodai munkálatok	10	19	14	—
Kereskedelmi ismeretek	8	23	12	—
Kereskedelmi levelezés	6	21	16	—
Szépírás	7	25	11	—
Gyorsírás	11	14	9	—
Torna és játék	7	12	20	—

IX.

Statisztikai kimutatás a tanulókról.

A kimutatás tárgya	Alsó osztály	Százalék-szám
I. Létszám.		
A beiratkozott rendes tanulók száma	46	
Évközben kimaradt	3	6·4
Az év végén maradt	43	93·6
II. Születési év.		
1877	1	2·17
1878	1	2·17
1879	1	2·17
1880	2	4·3
1881	11	23·9
1882	18	39·1
1883	11	23·9
1884	1	2·17
III. Születési hely.		
Győr város	18	39·1
Győrmegye	7	15·2
Hevesmegye	1	2·17
Komárommegye	7	15·2
Mosonmegye	3	6·52
Nyitra megye	1	2·17
Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye	2	4·3
Pozsonymegye	2	2·17
Tolnamegye	1	2·17
Veszprémmegye	5	10·8

A kimutatás tárgya	Alsó osztály	Százalék-szám
IV. Vallás.		
Róm. katolikus	10	21·7
Ág. hitv. evang.	1	2·17
Izraelita	35	46·3
V. Nemzetiség.		
Magyar	46	100
VI. Nyelvismeret.		
Magyar	13	28·2
Magyar és német	31	67·3
Magyar, német és franczia	1	2·17
Magyar, német és cseh	1	2·17
VII. A felvétel alapja.		
Legalább négy gymn. osztályt végzett	12	26·1
„ „ reálisk. „ „	21	45·7
„ „ polgisk. „ „	13	28·2
VIII. A szülők polgári állása.		
Értelmiségi	9	19·6
Önálló kereskedő	23	50·0
„ iparos	5	10·9
Magánzó	3	6·5
Termelő	5	10·9
Alkalmazott	1	2·17

X.

Tudnivalók a jövő iskolai évre nézve.

Iskolánk a jövő iskolai évben, illetőleg addig mig új épületét elfoglalhatja, a régi városháza első emeletén lesz elhelyezve.

A tanulók beírása július három első napján, az intézet mostani helyiségében (Bástya-uteza 36.), **szeptember 1., 2., 3. napján** pedig a régi városháza első emeletén, minden nap d. e. 8 órától 12-ig **fog megtörténni.**

A pótló- és a javító-vizsgálatok szeptember 1-én d. u. 3 órától folytatólagosan fognak megtartatni.

A beíráshoz minden tanuló szülője vagy gyámja, illetőleg annak megbízottja kíséretében jelenik meg és bemutatja legutolsó iskolai, keresztelő- illetőleg születési és újraoltási bizonyítványát.

A vidéki szülőknek figyelmébe ajánlja az igazgatóság, hogy fiaiknak csak akkor fogadjanak szállást, ha a kiszemelt szállásadó személyéről az igazgatóval értekeztek. Az igazgató különben jegyzéket vezet a szállásadókról és készségesen tájékoztatja eziránt a t. szülőket.